לעצטער פאר-קאנגרעס מיטינג פון די אנטעריאר ציוניסטען

די לעצטע עטליכע מיטינגען פון די אנטאריאר ציוניסטען האבען באוויזען, אויף וויפיעל די ציוניסטישע טעטיגקייט אין אנטאריא איז זיך צוואוקסען, און אויף וויפיעל די פירער פון די היגע ציוניסטען זענען נאך נישט צוגעוואוינט צו דעם פלוצלונגדיגען וואוקס.

די מיטינגען האבען זיך אנגעפאנגען אין דעם קליינעם זאל און באלד ביים אנפאנג האבען די אנוועזענדע געמוזט ביי איין מיטינג, ווי ביים צווייטען דורכמאכען א גלגול מחילות אין אויבערשטען גרעסערען זאל.

דער מיטינג, דינסטאג אוונט, וואס האט געזאלט זיין אן אפשיידס אוונט פאר די דעלעגאטען מ. וויסגאל און הענרי ס. ראזענבערג, איז געווען זעהר גוט באזוכט און האט דעמאנסטרירט דעם וואוקס פון דער ציוניסטישער טעטיגקייט אין אנטאריאר ראיאן. די פעהיגקייט פון די אנפירער און דעם שלום, וואס איז דערגרייכט געווארען אין די ציוניסטישע רייהען.

מאיר וויסגאל, אלס טשערמאן, האט זיך געפיהלט, ווי ער האט געזאגט, אומבאקוועם, צו ארגאנזירען "זיין אייגענע לויה". באנוצענדיג די ווערטער פון פארשטארבענעם יוסף באראנדעס. אבער ער האט געוואוסט, אז דער מיטינג איז עפעס מעהר, ווי בלויז א געזעגענונגס מיטינג, אויף וועלכען ער און זיין חבר ה. ס. ראזענבערג וועלען נאר דארפען אויסהערען שבחים.

בערנארד ווייז גיט אפ א קורצען באריכט וועגען דעם לאנגען 9־שטונדיגען מיטינג פון קאנאדער ציוניסטישען קאונסיל אין אטאווא, אויף וועלכען עס איז אנוועזענד געווען מר. א. י. פרימאן, וועלכער איז נאך נישט געווען געזונט געהאלט פון זיין קראנקהייט צו קענען ביי־וואוינען דעם מיטינג די גאנצע צייט און האט דאך מיט קליינע איבעררייסען אויסגעהאלטען ביז צו דער ענדע.

מר. ווייז האט איבערגעגעבען די פרטים וועגען די פארהאנדלונגען ביים מיטינג, וואס זענען געווען דורכגעדרונגען פון אנהויב ביז דער ענדע מיט א פארלאנג צו ברענגען אחדות אין די ציוניסטישע רייהען; וואס עס איז דעם מיטינג פאלשטענדיג געלונגען צו דערגרייכען. באזונדערס האבען זיך אויסגעצייכענט אין דער הינזיכט די באמיהונגען פון מר. א. י. פרימאן, לואי פיטש און מייקעל גארבער.

למען השלום האט מ. וויסגאל אין א שעהנער רעדע צוריקגעצויגען זיין קאנדידאטור אלס דעלעגאט צום קאנגרעס, און נאכדעם ווי מר. פרימאן, איז באשטאנען אויף דעם, איז איינשטימיג אנגענומען געווארען א רעזאלוציע לויט וועלכער דער נייעשאנאל קאונסיל פון די קאנאדער ציוניסטען באשטעטיגט דעם אויסוואל פון אנטאריאר ציוניסטען פון מ. וויסגאל אלס דעלעגאט צום ציוניסטישען קאנגרעס, ווי עס איז שוין באקאנט פון דער פרעסע.

נאך דעם באריכט שלאגט רבי סאקס פאר א רעזאלוציע, וועלכע ווערט אונטערשטיצט פון ה. ס. ראזענבערג, אז די אנטאריאר ציוניסטען דריקען אויס זייער צופרידענהייט מיט דער האנדלונג פון דעם נייעשאנאל קאונסיל ביי זיין מיטינג זונטאג, דעם 14־טען יוני אין אטאווא אין אנערקענען די גערעכטע פאדערונגען פון די אנטאריאר ציוניסטען, און זיי דריקען אויס זייער אנערקענונג צום פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, א. י. פרימאן, און די מיטגלידער פון קאונסיל, מ. גארבער און ל. פיטש, פאר זייערע באמיהונגען און צוריקשטעלען די איינינקייט אין די ציוניסטישע רייהען אין קאנאדע.

די רעזאלוציע איז אנגענומען געווארען.

מר. לאזארעסקא פאנגט דאן אן די דיסקוסיע וועגען די קאנגרעס פראגען, אנווייזענדיג, אז די וויכטיגסטע פראגע ביים קאנגרעס וועט זיין וועגען ווייצמאנ'ס פירערשאפט און אז אונזער שטעלונג אין דעם ענין דארף קלאר געמאכט ווערען.

אין א לענגערער רעדע פירט וויסגאל אן א גרויסע צאל פון די פראבלעמען, וועלכע וועלען שטעהן אויפ'ן סדר היום פון קאנגרעס און דערקלערט זיין שטעלונג צו זיי.

ער האלט, אז ווי גערעכט די רעוויזיאניסטען זאלען נישט זיין אין זייער קריטיק פון ווייצמאנ'ס פאליטיק און אין זייערע פאדערונגען צו דער ענגלישער רעגירונג, וואלט נישט אויפגעטאן געווארען פיעל מעהר, ווען אפילו רעוויזיאניסטען זאלען שטעהן אין שפיץ פון דער ציוניסטישער באוועגונג. ווייצמאנ'ס אונטערהאנדלונגען מיט דער ענגלישער רעגיערונג זענען שטענדיג געפירט געווארען אין אן אנטשלאסענעם טאן, וואס וואלט איבערראשט פיעלע רעוויזיאניסטען, ווען זיי וואלטען געווען גענוי עס געוואוסט.

ער געפינט, אז א טעות האט ווייצמאן יא געמאכט אין דער פארם פון דער אידישער אגענטור, אבער עס קען אויסגעבעסערט ווערען.

בנוגע עקאנאמישע פראגען פון ארץ ישראל געהט ער אלע מאל האנט אין האנט מיט די ארץ ישראל'דיגע ארבייטער, און ער וועט ביים קאנגרעס אויך שטימען מיט די דעלעגאטען פון דער הסתדרות "אין גלות ארבייט איך מיט דער בורזשואזיע, אין ארץ ישראל בין איך מיט די ארבייטער.

מר. קאל געפינט אז דער ציוניסטישער קאנגרעס דארף נעהמען אויף זיך די אויפגאבע צונויפצורופען א אידישען וועלט קאנגרעס.

מר. שאץ האלט אז ווייצמאן איז שוין מעהר ניט דער פירער פון די ציוניסטען, ערשטענס — האט ער רעזיגנירט און ער איז אנטשלאסען אויף ווייטער ניט אנצונעהמען אלס פרעזידענט. צווייטענס דארפען מיר עס נישט וועלען. ווייצמאן איז צופיעל פרא־בריטיש. ער זעהט איין מעגליכקייט — קאאליציע, אין וועלכער עס זאלען אריין זשאבאטינסקי, א פארשטעהער פון פאלעסטינער ישוב, ווי פנחס רוטענבערג און אן אייראפייאישער אדער אמעריקאנער ציוניסט. מיט די רעוויזיאניסטישע פאדערונגען מוז מען זיך רעכענען. און די וויכטיגערע פון זיי, ווי זיכערקייט אין לאנד א. א. וו., מוזען ווערען די מאטא פון אלע ציוניסטען. א אידישער רעגימענט אין ארץ ישראל איז גאר נישט אזא פאנטאזיע ווי מען שטעלט זיך פאר, עס קען און עס דארף געשאפען ווערען.

מר. ראגאל פארטיידיגט ווייצמאנ'ען, און אויך מעקדאנאלד'ן, אנווייזענדיג אויף די אונטערערדישע שטרעמונגען, וואס שטעהען זיי אין וועג, און לאזען זיי נישט טאן, וואס זיי וואלטען געוואלט. ווייצמאן איז אבער אויסגעמאטערט און עס מוז קומען אן אנדערער אויף זיין פלאץ.

די דיסקוסיע ווערט איבערגעריסען כדי צו געבען א מעגליכקייט מר. כרמל אפצוגעבען זיין באריכט וועגען די ביז־יעצטיגע רעזולטאטען פון דעם פאראייניגטען ארץ ישראל אפיעל אין טאראנטאר ראיאן.

אין א פלאמענדיגער רעדע האט מר. כרמל אנגעוויזען אויף וויפיעל דער פאראייניגטער אפיעל האט היי־יאהר מעהר אויפגעטאן, ווי פאר־א־יאהרען, פארגרעסערענדיג די איינגאמע אין פיעלע שטעדטלאך און דערגרייכענדיג באדייטענדע רעזולטאטען אין אזעלכע פלעצער, וואס האבען פאר־א־יאהרען ג א ר נ י ט ביינגעשטייערט. ער ענטפערט אין זיין רעדע די קריטיקער פון ווייצמאנ'ען און די ארץ ישראל ארבייטער און ווייזט אן, אז די וויכטיגסטע ארבייט, וואס שטעהט אונז יעצט פאר איז שאפען פאנדען פאר דער אויפלעבונגס ארבייט אין ארץ ישראל.

זיין באריכט איז ווירקליך געווען איבערראשענד, אנווייזענדיג נאכאמאל אויף וויפיעל ארגאניזירטע ארבייט קען אויפטאן, און אויף וויפיעל דער אנטאריאר ציוניסטישער ראיאן הויבט אן צו ווערען א לעבעדיגער און וויכטיגער כוח אין ציוניסטישען לעבען אין קאנאדע.

טאראנטא זעלבסט איז דערווייל נאך הינטערשטעליג מיט א פינף טויזענט דאלאר לגבי דער פאר־א־יאהריגער סומע. פיעל געשטערט אין דער הינזיכט האט דער סכסוך אין די ציוניסטישע רייהען פאר די לעצטע צוויי וואכען, ווען די ציוניסטישע טוער אין טאראנטא זענען ווי אפהענגיג געווארען. עס ווערט אבער דערווארט, אז מיט דער הילף פון די, וואס האבען זיך אונטערגענומען צוצוארבייטען די קומענדע וואך, זאלען א פרישע 10—12 טויזענט געשאפען ווערען. דער חשבון פון די ארומיגע שטעדטלאך אין אנטאריא באווייזט, אז:

האמילטאן, וואס האט נאך נישט פארענדיגט איהר קאמפיין, האט פאר־א־יאהרען געשאפען $1,460.00. יעצט האבען זיי שוין איבער $1,400.00 און די ארבייט ווערט פארגעזעצט.

קינגסטאן — פאר־א־יאהרען $1580.00
היי־יאהר — $1700.00.

לאנדאן האט געשאפען $1,500.00
(פאר־א־יאהרען — $875.00).

טימינס — $1,300.00 (פאר־א־יאהרען גארנישט).

קיטשענער — $1,200.00 (פאר־א־יאהרען — $650.00).

ברענטפארד — $1,200.00 (פאר־א־יאהרען $235.00).

ווינדזאר — $1,100.00 (פאר־א־יאהרען — $160.00).

(פארזעצונג אויף פייזש 3)

א נייער רעפלעקס איבער דער אידישער ביהנע

פון וויליאם שעיק

מיר דרוקען דא פאר אונזערע לעזער אין א אידישער איבערזעצונג דעם ארטיקעל פון וויליאם שעיק, וואס איז געווען געדרוקט אין ענגליש אין ניו יארקער „טיימס".

א געווינס פאר דער טעאטער ליטעראטור פון גרויס וויכטיגקייט אן און פאר זיך און אויך פאר א מוסר־השכל פאר דער אמעריקאנער טעאטראלישער וועלט, איז נאר וואס דערשינען אינדער פארם פון א "לעקסיקאן פון אידישען טעאטער", געזאמעלט און רעדאקטירט דורך זלמן זילבערצווייג און ארויסגעגעבען אונטער דער השגחה פון העב"ר אידישער אקטיארען יוניאן אין אמעריקע. עס איז אייגענטליך א ביאגראפישער ווערטער־בוך פון אלע, וואס זענען אין וועלכען עס איז אופן פארבונדען מיט דער אידישער ביהנע, איינשליסענדיג אקטיארען, דראמאטורגען, איבערזעצער, קאמפאזיטארען, מאלערס, רעזשיסארען, מענעדזשערס, דראמאטישע פארבאנדען און טרופעס, ווי אויך ברחנים און פאלקס־זינגער, וועלכע זענען געווען די פארלויפער פון טעאטער גופא.

דאס ווערק, וועלכעס דארף האלטען 3 בענדער, פון וועלכע דער ערשטער באנד איז איצט דערשינען, איז א זעלטענהייט אויף צוויי געביטען. ערשטענס — דורכ'ן ארומנעהמען די גאנצע אידישע וועלט, באציהט עס זיך אויף א פיל ברייטערען געאגראפישען שטח ווי וועלכעס עס איז אנדער בוך, וואס האט א שייכות מיט טעאטער פון וועלכער עס איז אנדערער נאציע. כאטש עס גיט זיך הויפטזעכליך אפ מיט'ן בעאבאכטען די אידישע ביהנע אין די פאראייניגטע שטאטען און מזרח איירופא (רוסלאנד, פוילען, רומעניע), נעהמט עס אויך אריין א האלבען טוץ אנדערע איירָאפּיאישע לענדער, א חוץ דרום אפריקע, אויסטראליע, דרום־אמעריקע און ארץ ישראל. צווייטענס — איז עס אויך א זעלטענהייט דערמיט וואס עס מעסט אפ דאס אידישע טעאטער פון דער גאנצער צייט, ווייל פונקט אזוי אלט ווי עס איז די געשיכטע פון אידישען פאלק פונקט אזוי יונג איז דאס אידישע טעאטער. פאקטיש — אלע פון איהרע הויפּט פיגורען אזוי גוט ווי די ניט־וויכטיגע זענען נאך אין זכרון פון איצטיגען דור. איהר גרינדער, דער דראמאטורג אברהם גאלדפאדען, איז געשטארבען ערשט אין 1908. איהר אמעריקאנער פיאנער — יעקב גארדין, איז געשטארבען א יאהר שפעטער. די אקטיארען פון זייער פעריאדע און אפילו זייערע פארגענגער קענען נאך נאכגעפארשט ווערען פון מינדליכע אזוי גוט ווי געשריבענע אינפארמאציע ווען דאס ווערק וועט זיין געענדיגט, וועט דער "לעקסיקאן" זיין דערפאר א פאלשטענדיגע כראניק פון דעם אידישען טעאטער ביז צום היינטיגען טאג.

* * *

אין דעם ערשטען באנד (א־ח) זענען איבער 45 זייטען געווידמעט גאלדפאדען'ען. און כמעט א העלפט אזוי פיל גארדינ'ען. פון די שפעטערדיגע דראמאטורגען, וועלכע זענען מעהר באקאנט דעם אמעריקאנער פובליקום, זענען אריין באשרייבונגען פון פרץ הירשביין, מחבר פון "פוסטע קרעטשמע" און "גרינע פעלדער"; אנסקי, מחבר פון "דבוק"; אסיפ דימאוו, וואס האט געשריבען "בראנקס עקספרעס" און שלום אש פון "גאט פון נקמה". צווישען אנדערע פאפולערע, אפילו וועניג־ווירדיגערע דראמאטורגען ,איז פאראן האראוויץ, וועלכער האט זיך גערופען "פראפעסאר", וואהרשיינליך צו מאכען אן איינדרוק אויף א פובליקום, וואס האט געהאט א רעפוטאציע צו האבען דרך־ארץ פאר געלערנטע, און זאלאטארעפסקי, וועלכער האט ארויפגעבראכט די טעמע פון ממזרים אויף דער אידישער ביהנע, וואס ער פלעגט אפט באנוצען, אנשרייבענדיג בערך 200 פיעסען, אריינרעכענענדיג אן אדאפטירונג, וועלכע ער האט גערופען "דער אידישער האמלעט", וואס ניט נאר שעקספיר, נאר אפילו זיינע געלערנסטע מפרשים, וואלטען איהם אויך ניט דערקענט, ווייל דער פרינץ איז פארוואנדעלט געווארען אין א "ישיבה בחור", די "קעניגין" איז געווארען א "רביצין" און די אנדערע העלדען זענען אויך געענדערט געווארען אויף אן עהנליכען אופן.

בנוגע פארשטארבענע שרייבערס ווערען אין טעקסט ציטירט פארשידענע קריטיקס, בעת וועגען די לעבעדיגע ווערט בלויז אנגעגעבען א רשימה פון קריטיקס מיט א כמעט פאלשטענדיגער ביבליאגראפיע אין פארשידענע שפראכען. די זעלבע פראצעדור איז אויך חל בנוגע אלע אנדערע ביאגראפיעס און דער פועל יוצא איז, אז די ביאגראפיעס וועגען די לעבעדיגע מענשען קומען ארויס אפענהארציגע כראניק, בעת בנוגע די טויטע פיהלט זיך א טעם פון פארעהרונג. וואס ווערט באלעבט מיט פאקטען, אנעקדאטען און ציטאטען, וועלכע ווערען באנוצט אין טעקסט.

אט, למשל, איז פאראן א באמערקונג וועגען פאלקס־זינגער יאנטשע פידלער, וואס שטרייכט אונטער, אז צו 70 יאהר האט ער נאך געהאט שווארצע האר און האט געמאכט א לעבען פון סטראשען: "ניט געלט, אז נ י ט — זינג איך!" אדער די באמערקונג פון באריס טאמאשעפסקי'ן וועגען מייראן (געוועזענער משה) גאלובאק, וועלכער האט געשפילט אידיש טעאטער אין ברוקלין מיט 25 יאהר צוריק: "האט געשפראכען" מעהר רוסיש ווי אידיש, קאקעטירט מיט זיין ביסעל פראנצויזיש און לאטיין, וועלכע ער האט מיטגעבראכט פון דער היימישער גימנאזיע... ווען ער פלעגט זיך צודראמעווען, האט ער געשריען מיט וויפיעל כח ער האט נאר געהאט און געזונגען מיט דראמאטישע טענער, וואס האבען געקלונגען מעהר רוסיש ווי אידיש... ער איז געווען א שוואכער טאלאנט און דערצו האט ער געהאט א הייזעריגע שטימע".

צווישען די אקטיארען ווערט דער גרעסטער און וויכטיגסטער ארטיקעל אין דעם באנד געווידמעט דעם פארשטארבענעם יעקב פ. אדלער. די אנדערע ביאגראפיעס פון די איצטיגע אקטיארען, זענען קירצער און באשטעטיגען בלויז פאקטען, אבער עס זענען אויך פאראן עטליכע אינטערעסאנטע באמערקונגען בנוגע דער פריהערדיגער אידישער קאריערע פון אקטיארען, וועלכע זענען שפעטער אריבער אויף דער ענגלישער ביהנע. דארונטער יעקב בן־עמי, עגאן ברעכער, מוני ווייזענפריינד און בעל בעיקער. פאר א סך לייענער וועט אויך זיין א נייעס, אז אנא העלד איז געווען א אידישע און האט דעביוטירט אויף יענער זייט ים. דאן איז פאראן א באריכט וועגען אמת'ע גוים, וועלכע זענען דורכגעגאנגען א טעאטראלישען שמד אין א פארקערטער ריכטונג: דזשעני וואליער, וועלכע איז געווען מיט א דייטשער טרופע אין אייראפא פליים טעאטער איידער זי האט זיך פארבונדען מיט שווארצ'ס טרופע, דער רומענישער אלעקסאנדער בידעסקא און דער איטאליעניש־רומענער ספירידאן וואיקא. פאר דער אמעריקאנער וועלט וועט דער גרעסטער סורפריז פון "לעקסיקאן" זיין דער פארשטארבענער מייראן ט. העריק, וועלכער האט געבויט דאס ערשטע אידישע טעאטער אין קליוולאנד און האט אפילו דירעקטירט איינינע פיעסען (אינקאגניטא, ווי דער "לעקסיקאן" דריקט זיך אויס). צווישען די טעאטער־מאלערס געפינען זיך אין ערשטען באנד די ביאגראפיעס פון ברוך ארענסאן און נייטען אלטמאן.

בסך הכל ענטהאלט דער ערשטער באנד אן ערך 900 ביאגראפיעס, רייך אילוסטרירט.

* * *

דער אוצר פון מאטעריאלען איז כמעט אייגענהענטיג געזאמעלט געווארען פון זלמן זילבערצווייג, א זשורנאליסט פון פוילען און איבערזעצער פון א סך פיעסען אויף אידיש, דורך אן אנקעטע, אינטערוויוס און א גרינדליכען שטודיום פון דער אידישער פרעסע פאר די לעצטע 30 יאהר. דורך דער צייט פון כסדר'דיגע וואנדערונגען האט ער זיך געזעהן מיט עדי ראיה פון די באטרעפענדע און האט געזוכט אויף די ווענט פון זייערע היימען פאטאגראפיעס. אין יאסי, רומעניע, איז ער אנגעקומען פונקט אין צייט צו כאפען נאך א שמועס מיט דעם, וועלכער איז א לאנגע צייט געווען סעקרעטאר פון גאלדפאדען, איידער ער איז אוועק אין מושב זקנים. מר. זילבערצווייג האט אויך דורכגעזופט די נאציאנאל ביבליאטעק אין ירושלים, דעם בריטישען מוזעאום און די זעהר רייכע קוועלע: דער אידישער וויסענשאפטליכער אינסטיטוט אין ווילנע, פוילען.

צוטרעטענדיג צום פלאן אין 1914, האט מר. זילבערצווייג געמאכט זיין ערשטען פרוב צו קלייבען מאטעריאלען באלד נאך דער מלחמה. אין 1922 האט ער מיט דער הילף פון א טעאטער וואכענבלאט, וואס ער האט ארויסגעגעבען אין פוילען, פארטגעזעצט זיין ארבייט. ער האט זיך דורכגעשריבען מיט פריינט אין ארגענטינע און צוויי יאהר שפעטער איז ער, אלס צייטונגס־קארעספאנדענט, אוועק קיין ארץ ישראל, וואו ער האט געפונען נאך אינפארמאציע. קומענדיג אין 1926 אין אמעריקע, האט ער פאראינטערעסירט אב קאהאנ'ען, דעם רעדאקטאר פון "פארווערטס" וועגען זיין פראיעקט, און ער האט איהם געשטעלט אין פארבינדונג מיט דער אידישער אקטיארען יוניאן, וועלכע האט איהם געגעבען איהר הארציגע שטיצע. זי האט איהם געהאלפען קלייבען מאטעריאלען, זאמלען אבאנענטען, ארגאנזירט בענעפיט־פארשטעלונגען צו דעקען די קאסטען, ווי אויך פארשאפט אנדערע מיטלען. עס איז געגרינדעט געווארען א קאמיטעט, וועלכער איז באשטאנען פון מאקס גאביל, טש. וו. גראל, יעקב קאליך, יוסף רומשינסקי, מאריס שווארץ און ראובן גוסקין. יעקב מעסטעל פון אידישען קונסט טעאטער איז אסיסטענט רעדאקטאר פון "לעקסיקאן". עס ווערט געפלאנט ארויסצוגעבען די איבעריגע בענדער אין משך פון א יאהר אדער עפעס מעהר און די ארויסגעלאזטע ביאגראפיעס און טעותים אין ערשטען באנד וועלען דארט אריינגעפירט ווערען.

אסקאר קאהען, דער געניאלער אידישער אינדוסטריעלער

(פארזעצונג פון פייזש 4)

זיין ווילען צו די רעגיערונגס קרייזען. עס איז באקאנט א פאקט: אין 1920 בעת די באלשעוויקעס זיינען שוין געשטאנען הינטער ווארשא, איז אסקאר'ס זוהן גערופען געווארען צום מיליטער. אנשטאט צו פאהרען אין זיין דיוויזיע איז אבער דער יונגער זוהן אריבערגעפאהרען אין דער פריי־שטאדט דאנציג, וואו ער איז פארבליבען איבער דער גאנצער צייט פון דער פויליש - באלשעוויסטישער מלחמה. אויסמיידענדיג דעם פוילישען מיליטער־דיענסט.

אין א פאר יאהר ארום האט זיך אסקאר קאהאן געווענדעט צו די מאכט־ארגאנען ,אז מען זאל אמנעסטירען זיין זוהן. כדי ער זאל קענען צוריקקומען קיין פוילען. אין געגענפאל, וועט ער שליסען די פאבריקען, וועלכע ער קען, אהן זיין זוהן ניט פיהרען.

די מאכט ארגאנען, זעהט אויס, האבען זיך מיט דעם געמוזט רעכענען, ווייל פאקטיש איז דער יונגער קאהען טאקע אמנעסטירט געווארען און איז צוריקגעקומען קיין פוילען.

די פוילישע פרעסע, פון א געוויסער ריכטונג, האט אין שייכות מיט דעם דאזיגען געשעהעניש אפילו אנגעהויבען אן אנטיסעמיטישער העצע. אבער אסקאר קאהען'ען האט דאס וועניג וואס געארט. ער האלט זיך, זעהט אויס, פעסט אין פרינציפ ,אז ווער עס האט די מאה, דער האט אויך די דעה.. אין זיין מלוכה, אין ווידזעוו, פיהרט ער זיך ווי א זעלבסטהערשער.

ווי א מושל האט ער ליעב צו פארטיילען אויסצייכנונגען זיינע דירעקטארען, פארטרעטער ,אגענטען און בכלל מענשען, וועלכע קומען מיט איהם אין געשעפטליכע באציהונגען. ער פארטיילט "דיפלאמען' אזוי גערופענע אויסצייכנונגען פון דער "ווידזעווער מאנופאקטור".

אין זיינע דרכים געהען אויך די זיהן זיינע, און צוליעב זייער ריקזיכטסלאזיגקייט בנוגע די מענשען, וואס זיינען פון זיי אפהענגיג, איז צוריק מיט צוויי יאהר געקומען צו א שווערער טראגעדיע אין דער פאמיליע קאהען.

א זוהן פון אסקאר קאהען, אלבערט, א דירעקטאר פון אן אפטיילונג האט געהאט א סיכסוך מיט אן ארבייטער. דער ארבייטער איז צוליעב עפעס א חטא באזייטיגט געווארען פון דער ארבייט. עטליכע מאל איז ער געקומען צום דירעקטאר אלבערט קאהען בעטען ער זאל איהם צוריקנעהמען צו דער ארבייט. ער האט אבער גאר ניט געקענט אויספועלן. אין א געוויסען אוונט האט דער ארבייטער אפגעווארט דעם דירעקטאר פאר'ן טויער פון דער "ווידזעווער מאנופאקטור", און נאכדעם ווי ער האט ווידער אומזיסט געבעטען מען זאל איהם צוריקנעהמען צו דער ארבייט, איז געקומען צווישען איהם מיט'ן דירעקטאר (אלבערט קאהען) צו א שארפען סכסוך. דער ארבייטער האט ארויסגעכאפט א רעוואלווער און אויסגעשאסען אין אלבערט קאהען.

א שווער פארוואונדעטער האט אלבערט קאהען נאך באוויזען ארויסצוציהען זיין רעוואלווער און צוריקשיסען אין זיין מערדער.

פון די וואונדען זיינען סיי דער דירעקטאר, סיי דער אנפאלענדער קריסטליכער ארבייטער געשטארבען.

עס פארשטעהט זיך ,אז דער טראגישער טויט פון זיין זוהן האט געמאכט א געוואלדיגען איינדרוק און שווער געטראפען אסקאר קאהען'ען.

א לאנגע צייט האט זיך געדראכט, אז ער וועט צוזאמענברעכען. עס האט זיך אויסגעוויזען, אז אין זיין גאנצער פסיכיק איז פארגעקומען אן איבערברוך. ער האט דאן אויך א לענגערע צייט פארלאזען פוילען און זיינע ערשטע שריט זיינען געווען קיין ארץ ישראל.

מען האט דאן געשמועסט, אז ער וועט ליקווידירען זיינע אלע אונטערנעהמונגען אין פוילען און וועט זיך באזעצען אין פאלעסטינא.

די אידישע צייטונגען האבען אפילו געשריבען וועגען גרויסע פלענער און גרויסע אינוועסטיציעס וועלכע אסקאר קאהען האט בדעה איינצופיהרען אין ארץ ישראל. מען האט געשמועסט וועגען א גראנדיעזער טעקסטיל אינדוסטריע, וועלכע ער האט בדעה צו אנטוויקלען און פלוצלינג איז אלץ שטיל געווארען, פון אלע פלענער האט זיך אויסגעלאזט א בוידעם. און אפילו פון דעם ממשות'דיגען, ווי עס האט זיך געדראכט. וואס אסקאר קאהען האט אונטערגענומען, בעת זיין באזוך אין ארץ ישראל — צו שאפען דעם "בן אלבערט". א פארק אויפ'ן נאמען פון זיין טראגיש אומגעקומענעם זוהן, איז אויך דערוויילע גארניט געווארען.

דער "קעניג" פון ווידזעוו האט זיך בארוהיגט, ער איז צו זיך געקומען פון דעם שווערען קלאפ ,און נאך די פאר חדשים, וואס ער האט פארבראכט אין אויסלאנד איז ער צוריק געקומען אין זיין קעניגרייך און זיך ווידער מיט לייב און לעבען אריינגעווארפען אין דער ארבייט. ווידער גענומען פארבעסערען און פארגרעסערען, בויען, ארגאניזירען אין זיינע פאבריקען נייע אפטיילונגען, נייע אויפטואונגען, נייע קאמבינאציעס, נייע פלענער ווי צו פארגרעסערען זיינע הכנסות, ווי צו שאפען נייע קוועלען פון פארדיענסטען.

דערביי איז דער מענש וועניג איבערקלייבעריש.

אלץ איז גוט און פאסיג וואס עס קאן נאר געבען ריווח שרייבט די רעגיערונג אויס א קאנקורס אויף אייזערנע בעטלאך פאר'ן מיליטער איז דער מושל פון ווידזעוו, דער וועלכער שטעלט צו די בילינגסטע אפערטע און באקומט די באשטעלונג, חנם. וואס דאכט זיך פאר א שייכות האבען אייזערנע בעטלאך מיט א טעקסטיל פאבריק, נאר גארניט. די טעקסטיל פאבריק האט צו איהר אייגענעם געברויך א שלאסעריי. פארוואס זשע זאל נען די דאזיגע שלאסעריי ניט אויסנוצען אויך צו אנדערע ארבייט? אט דאס איז ער אסקאר קאהען, דער געניאלער ארגאניזאטאר, דער גאון אויף אויסצונוצען יעדער מעגליכקייט ארויסצודריקען, אויסצופרעסען, אויסצוקוועטשען פון יעדען ווינקעל, פון יעדער שפארע דעם גרעסטען פראפיט.

אין דעם דראנג אויסצושפרייטען זיינע פליגלען צו פארכאפען וואס מעהר הכנסה־קוועלען, האט זיך דער געניאלער ארגאניזאטאר אסקאר קאהען אנגעשטויסען לעצטענס אויף דעם פינאנציעל שוואכען, פארארימטען, פארחושכטען אידישען קליינהענדלער, וועלכער האט געצויגען זיין בידנע חיונה פון דעם אפפאל פון דער "ווידזעווער מאנופאקטור". — דער לעצטער איינפאל פון אסקאר קאהען איז דאס שאפען פון "קאנסום", א מין אוניווערסאלער מאגאזין מיט אלעס — פון דעם קלענסטען ביז דעם גרעסטען וואס א מענש דארף האבען. און די ארבייטער פון דער "ווידזעווער" זיינען קודם כל די קונים פון "קאנסום".

דער דאזיגער קאנסום האט געשאפען פיעל בייז בלוט און וועט זיכער אונטערברענגען פיעל עקזיסטענצען, אין דער ערשטער רייהע — אידישע קליינהענדלער.

אמת דער "קאנסום" אין תוך גענומען איז נאר א מין קאפיטאליסטישע אונטערנעהמונג, און עס וואלט געווען נאריש פארצואווארפען אסקאן קאהען'ען אנטיסעמיטיזם. דעם קליינהענדלער איז אבער דערפון ניט ווארימער. ער פיהלט אז ער געהט אונטער און פארשטעהט, אז דער ווידזעווער קאנסום איז אן אנזאג פון א רייהע עהנליכע אונטערנעהמונגען. עס איז אנזאג פון א רייהע עהנליכע אונטערנעהמונגען. עס איז אן אונטערגאנג פון קליינהענדלער, אין בוכשטעבליכען זין פון ווארט. אזוי איז געשעהן, אז דער אידישער פאבריקאנט, דער "אייזערנער קאפ", וועלכער האט נאך היינט צו טאג ליעב גמרא־ווערטליך — דער אידישער קעניג פון ווידזעוו — האט פאראורזאכט דעם רואין פון הונדערטער אידישע קליינהענדלער. טוענדיג דאס כלל ניט ערגער ווי דאס מאכען די שונאי ישראל.

(איטא).

לייק סימקא
קעש און קעררי אייז
25 פונט
10 ס
עס געפינט זיך א סטיישאן לעבען אייך
יעצט אפען
8.30 ביז 6 אווענט
Lake Simcoe Ice & Fuel
LIMITED
קינגסדייל 6181
פאר דעליווערי סירוויס
ה. דוש. פעירהעד. פרעזידענט.
25 פונט איז 12 סענט
דעליווערט